

det ku' være politisk

Udgivet i forbindelse med udstillingen Det ku' være politisk i Janus Bygningen d. 19. marts - 29 maj 2016. Redigeret af udstillingensgruppen Mia Isabel Edelgart, Deirdre Johanna Humphrys, Ninna Poulsen, Selini Halvadaki, Kirsten Astrup, Hannah Anbert, Hannah Lutz, Elin Mar Øyen Vister, Calder Harben, Malene Dam, Maja Moesgaard og bandet Følsom Front.

Layout: Andreas Søren Johansen og Anne Mette Jensen

Tryk: Ugeavisen Tistrup-Ølgod, Storegade 16, 6870 Ølgod

Udstillingen og kataloget er muliggjort med støtte fra: Statens Kunstfond, Nordisk Kulturfond og Janus Bygningen

Tak til

Birthe, Gunnar Moesgaard og Mette Moesgaard for husly, mad, taxakørsel, korrekturlæsning og alt muligt andet.

Janus Bygningen: Bjarke Regn Svendsen og Anne Margrethe Demidoff Hansen for et godt samarbejde.

De frivillige i Janus Bygningen, som har hjulpet os med op-hængning af udstillingen.

Torben Hahr for at lade os låne Hodde-Tistrup Hallen og hjælpe med Kirstens performance, Bodil og Leif Mosegaard for at lade nogle af os bo hos jer under produktionen, Vebjørn Guttormsgaard Møllberg for film og klip – og Maria Bordorff for tekst, foto og tålmodighed i forbindelse med Kirstens performance og video.

Birk Gjerlufsen Nielsen, Victor Kjellerup Juhl og Mette Juhl.

To the LGBT Youth Line (<http://www.youthline.ca>), for helping me find my queer self, and others

The exhibition's working collective for all the support across distance

Hvem er I?

De fleste af os er billedkunstnere, Mia Isabel Edelgart, Deirdre Johanna Humphrys, Ninna Poulsen, Selini Halvadaki, Kirsten Astrup, Hannah Anbert, Elin Mar Øyen Vister, Calder Harben og Maja Moesgaard. Malene Dam er kurator og Hannah Lutz er forfatter. Desuden har vi inviteret det queer-feministiske protestband Følsom Front til at spille til åbningen.

Hvor kender I hinanden fra?

Jeg (Maja) ansøgte Janus Bygningen om at lave en udstilling tilbage i foråret 2015. Jeg er født og opvokset i Tistrup og har igennem mine forældres engagement i først kunstbygningen og senere Janus Bygningen altid følt en tæt relation til den del af byen. Som barn erindrer jeg at have brugt mange timer på at undersøge især samlingens store lerskulpturer, som jeg var meget fascineret af - imens jeg i hemmelighed forsøgte at stjæle småkager fra køkkenet uden at min mor, som passede udstillingen, ville opdage det. I 2007 inviterede Carsten Mortensen og Bjarke Regn Svendsen min daværende makker Stinne Bo og mig til at deltage på PT07 (Påskeudstillingen i Tistrup), hvilket var en virkelig god oplevelse. Jeg synes, at der skete noget vildt spændende ved at lave et projekt i provinsen, hvor der er en lidt anden slags kunstscene end f.eks. i København. Igennem det projekt vi lavede, fik jeg også et andet indblik i den by, som jeg er vokset op i, og mødte nogle virkelig dejlige mennesker, jeg ellers ikke ville have mødt.

Så jeg synes, at det var rigtig spændende at få lov til at sammensætte en gruppe til denne udstilling og bringe en gruppe af mine tætte kolleger og venner til Tistrup og undersøge, hvad der sker denne gang. Jeg ville sammensætte en gruppe af mennesker, som jeg oplever arbejder med et feministisk udgangspunkt i deres praksisser, og som arbejder med emner, som jeg finder politisk og kunstnerisk væsentlige.

Det skal heller ikke være en hemmelighed, at mit ønske om at lave Det ku' være politisk også er baseret på mit - måske naive - ønske om at bringe nogle emner, praksisser og personer til byen, som jeg gerne selv ville have mødt som barn. Nogle stemmer og perspektiver, jeg ikke oplevede var tilstede, da jeg voksede op. Jeg har derfor også stadig et ønske om at lave et forløb med nogle af de lokale skoler undervejs på et tidspunkt, imens udstilling stadig er oppe.

Det var også meget vigtigt for mig, at de, som sagde ja til at være med, havde lyst til at indgå i en tæt samarbejdsproces frem til udstillingen. Men det med processen kan vi måske komme lidt mere ind på senere? Det er nemlig meget vigtigt.

Ja, men først, vil I så ikke fortælle lidt om, hvad der er på udstillingen?

Jo, værkerne på udstillingen er lavet specifikt til Det ku' være politisk, og der er både individuelle og kollektive værker - men alle er påvirkede af vores kollektive proces igennem det sidste lille års tid.

Vi arbejder i meget forskellige medier: video, lyd, tekstil, installatoriske værker og performance. Der er endt med at være en hel del skærme på udstillingen ift. hvad der oftest er med på Janus Bygningens udstillinger. Vi vil derfor gerne opfordre til, at man tager sig god tid til at se videoerne. På udstillingsoversigten står længden af videoværkerne - og de tidsbaserede værker generelt - så man har en chance for at vide, hvor godt man kan sætte sig til rette ved den enkelte skærm.

Indholdsmæssigt beskæftiger værkerne sig med emner, som måske umiddelbart kan synes langt fra hinanden, men som vi med udstillingen gerne vil insistere på overlapper og er afhængige af hinanden. F.eks. arbejder Ninna med en performance, der bl.a. tager udgangspunkt i spørgsmål omkring viden: Hvad vil det sige at vide noget? Hvem eller hvad beslutter, hvad der vides? Er det muligt at uknow (holde op med at vide noget), som man allerede ved?

Inde i hallen, og i et helt andet tempo, laver Kirsten en stedsspecifik musisk performance, der beskæftiger sig med projektansattes arbejdsforhold - særligt kunst- og kulturarbejderes. Det er forhold, som er en del af en mere generel præsentations- og konkurrencekultur, som præger flere dele af vores samfund. Igennem mere eller mindre groteske greb sætter Kirsten spot på de regler og systemer, der konstant gentages, og som giver absurde arbejdsbetingelser. På den måde er Kirstens performance med til at danne kontekst, ikke kun for Ninnas performance, men for alle værkerne på udstillingen. Samtidig åbner Ninnas performance op for at stille spørgsmål til, hvilke ideer om viden, der ligger bag en præsentationskultur, og at man måske på den baggrund kan spørge sig selv, hvornår, hvordan og på hvilke betingelser det er muligt at komme til syne som f.eks. kunstarbejder.

Titlen på udstillingen er Det ku' være politisk, kan I fortælle lidt om den?

Ja, titlen er taget fra et skilt, som aktionsgruppen Feeltank Chicago bar under en demonstration i USA, hvor de inviterede folk til at møde op i badekåber medbringende deres antidepressiver. De organiserede 3 sådanne aktioner i hhv. 2003, 2004 og 2007. På det oprindelige skilt står Depressed, it might be political? og det handler om at sætte fokus på, at følelser er politiske - selvom vi, som samfund, har en tendens til at betragte og tale om følelser som private og individuelle. At sige at følelser er politiske, er ikke det samme som at sige, at man skal krænge sit inderste ud i det offentlige rum. Men derimod er det at sige, at følelser produceres af de strukturer, vi lever i. Ved sammen at stille spørgsmål ved, hvad der producerer vores følelser, har vi mulighed for at forstå og blive kritiske over for netop disse strukturer. Så når Feeltank Chicago spørger om din depression kunne være politisk, så peger de på, at depression ikke (nødvendigvis) er et udtryk for den individuelle psykes vanskelighed ved at håndtere livet, men snarere at der findes omstændigheder - omstændigheder vi deler og hele tiden skaber sammen - som gør, at vi i hobetalt bliver deprimerede og stressede. Når vi tør tale om det, kan vi begynde at snakke om, hvad vi kan gøre for at ændre strukturerne.

I gruppen har vi også talt en del om, at titlen på samme tid er et spørgsmål og en påstand. En påstand om at værkerne kan læses politisk, men også et spørgsmål om, hvad der i det hele taget kan defineres som politisk relevante problematikker.

Er der en overordnet tematik i udstillingen? Hvordan hænger de forskellige værker sammen?

De emner, vi hver især arbejder med, er forbundne i den forstand, at de forholder sig til det, vi opfatter som værende politiske problemstillinger - fra spørgsmål om f.eks. kønsidentitet til temaer som rettigheder over klima til sprog osv. Og så har alle en relation til feministisk praksis.

Når vi siger feministisk praksis, så er det bredt forstået. Det handler ikke kun om, at mænd i gennemsnit kun tager 10 pct. af barslen og tjener 15 pct. mere end kvinder, eller at 11 toneangivende danske gallerier ifølge Kunstkritikk i gennemsnit har 73 pct. mænd i 'stald'. Feminisme er også en måde at forholde sig kritisk til hierarkier og positioner. F.eks. laver jeg (Hannah Anbert) et værk, der umiddelbart handler om arbejdsliv og undersøger arbejdsetikkens religøse rødder, men sideløbende er der hele tiden et spørgsmål om køn og magt på spil. F.eks. ift. hvem der har og har haft adgang til arbejdsmarkedet og på hvilke præmisser?

Så feminisme kan både komme til udtryk ift. hvilke emner, der tages op, og hvordan det gøres. Det handler også om at forholde sig til sin egen position ift. hvad man arbejder med - eller i det mindste forsøge det. Det er at forstå, at alt det, vi laver, laver vi ud fra det sted, vi er placeret ift. de mange hierarkier, vi alle er filtret ind i på forskellige måder: vores køn, race, klassebaggrund, uddannelses(muligheder), raskhed og alt muligt andet. Det sted, hvor vi hver især er placeret, har betydning for, hvad vi har mulighed for at se - og ikke se - og dermed også, hvad vi har mulighed for at sige noget om. Det er altid vigtige overvejelser, ikke mindst når man arbejder med at lave kunst eller på anden måde udtaler sig offentligt.

Den gruppe, som er samlet om at lave denne udstilling, er en ret homogen gruppe ift. alle at være et sted imellem 26-40, hvide statsborgere med de rettigheder, der dermed følger, og alle i udstillingsgruppen har en kunstnerisk uddannelse og en grad af overlap i opvækst-erfaringer m.m. Samtidig er der selvfølgelig masser af forskelle inden for den ensked, f.eks. ift. kønsidentitet, adgang til det danske sprog, m.m.

Formelt set er der også den fællesnævner, at mange af værkerne beskæftiger sig med tekst og sprog. Måske er det en konsekvens af, at vi har snakket og skrevet så meget sammen i processen.

Hvordan har I arbejdet op til udstillingen?

I hverdagen kan man godt komme til at gå meget alene med sine tanker og sit arbejde, når man er billedkunstner eller forfatter. Det har været vigtigt for os at lave en fælles arbejdsproces op til udstillingen, hvor vi har mødtes hver anden mandag og på den måde ændrede den individuelle hverdagsrutine, så den blev mere fælles og solidarisk.

På møderne har vi planlagt de praktiske ting sammen, læst tekster i fællesskab, delt noter og lavet skriveøvelser for at udvikle nogle faglige snakke på tværs af vores individuelle praksisser. Vi har snakket om, hvad vi gerne ville lave til udstillingen og har løbende i processen vist det for hinanden og givet hinanden respons og hjælp. På den måde har vi alle sammen været med til at påvirke og smitte af på hinandens værker på forskellige måder. Hvis man kigger godt efter, vil man f.eks. kunne opdage, at sætninger, der indgår i ét værk, også er tilstede i et andet. Deirdre og Hannah Lutz begyndte også at arbejde sammen om et fælles værk på baggrund at netop vores fælles snakke. Denne tekst er et andet godt eksempel på, hvordan vi har samarbejdet - vi har skrevet på et fælles dokument og tilsammen svaret på de forskellige spørgsmål som en form for kollektiv stemme, der ind imellem får et navn.

Vores møder starter også altid med en 'hvordan har vi det runde', hvor alle kort fortæller, hvordan man har det, og hvad der lige sker i ens liv. Vi har lært denne metode ved at være del af feministiske basisgrupper, hvor de personlige og hverdagens erfaringer forstås som en uadskillelig del af en større politisk virkelighed.

Hvad er jeres relation til Tistrup?

Jeg (Maja) er som sagt opvokset i Tistrup - det har jeg allerede fortalt om. Som gruppe kommer vi fra flere forskellige steder i Danmark, én fra Finland, én fra Canada, én fra Irland og én fra Norge.

I efteråret tog det meste af gruppen til Tistrup i en lille uge og boede i Majas forældres hus. Med turen håbede vi at få et lille indblik i, hvad Tistrup er for et sted, se Janus Bygningen og møde Bjarke og Anne Margrethe. Den tur betød bl.a., at min (Kirsten) performance kom til at tage udgangspunkt i hallen, der ligger i forbindelse med Janus Bygningen, og jeg fik lavet aftaler med Torben Haahr, som bestyrer Hodde-Tistrup Hallen.

På en måde er det også et lidt mærkeligt spørgsmål, fordi vi aldrig er blevet spurgt, hvad er dit forhold til København, når vi har udstillet der. Som vi også skrev lidt om i Kunstmagasinet sidste nummer, så har det ført til en del snakke om, hvornår et sted bliver synligt, og hvornår det forbliver i baggrunden ift. at lave en kunstudstilling.

Hvad sker der på ferniseringen - og bagefter?

Til ferniseringen er der en velkomsttale, som Janus Bygningen står for, Kirsten laver sin musiske performance og Følsom Front spiller koncert. Efter ferniseringen inviterer vi dem, som har lyst til at tage med os ud til Assenbæk Mølle - en spejderhytte tæt ved, som vi har lejet for opsætningsperioden. Her vil vi lave folkekøkken og fest, og det er muligt for folk, der kommer langvejsfra, at overnatte. Søndag kl. 14:30 laver Ninna sin performance.

hvad er tom tid. hvad er tom gang. hvorfor er du der. har du meget på hvordan du er. tænker du meget på andre. er du nogle gange vred på noget så abstrakt som kunst. ville du gerne være mere ligeglad med noget. synes du at danmark skal have nye kampfly. har du gæld. ville du være okay med at den blev solgt. føler du dig nogen sinde som en vare. hvad er mikrolån. hvem er du fremmed for. hvem må røre ved din hud. får du løn i din frokostpause. har du frokostpause. får du pension. hvad skal du leve af når du ikke kan arbejde. har du en arv. har du eller har du haft fodsvamp. hvad med astma. har du nogle gange følelsen af ikke at kunne trække vejret. tænker du det som noget indre eller ydre. eller som en forbindelse der ikke virker. tænker du over om du har råd til den medicin du har brug for. har du nogensinde oplevet sorg. er du bange for krig. er du bange for bestemte dele af byen, landet, bange for bestemte mennesker, diskurser. konspirerer du også. hvad er det farligste for dig. ved du at det farligste dyr er en gople. hvor mange gange i løbet af dit liv har du sagt ordet kapitalisme. hvor gammel var du første gang du sagde ordet. hvor gammel var du dengang du rigtig forstod det. forstår du det nu. tænker du tit på fremtiden. findes fremtiden. tænker du tit på fortiden. tænker du på fortiden, som en fast størrelse. er der noget du gerne ville lave om ved dig selv. er der nogen du hader. hvor er magten. griner du tit. føler du dig fri til at gøre som du har lyst. ved du hvad du har lyst til. er du for gammel til at have en yndlingsfarve. lyver du. hvor ofte føler du dig ensom. har en grønthandler også spurgt dig om dit sexliv engang du købte tomater. er du blevet bedt om at forlade et offentligt toilet. får du hjertebanken ved grænseovergange selvom du har et gyldigt pas. har du et gyldigt pas. har du et grænse. tænker du over hvem der har lavet dine sko. hvordan forestiller du dig mennesker du ikke kender. steder du ikke har været. har du nogensinde prøvet at strejke. har du nogensinde haft brug for at strejke. er du også tit i tvivl. har du også tit undladt at sige noget af angst for at rødmere. rødmer du tit. har du et kæledyr. er du også bange for klicheer. ser du flere netflix serier end du vil indrømme. undskylder du når du skal fortælle at du bruger det meste af din dag på at lytte til krimier. siger du også til dig selv at det slutter lige om lidt. kan du skelne fiktion fra virkelighed. tror du at der er et skel. findes forestillinger. ville du også ønske du kunne sige ordet revolution. er du offer for din egen viden. synes du også at det indimellem er rart at tale som alle andre og sige at solen står op selvom den i virkeligheden står stille. hvordan går det. husker du havet. hvordan holder du fri. hvem arbejder du for. arbejder du. er din indre verden lige så vigtigt som din ydre. hvem definerer din virkelighed. er det rigtigt at nye forestillinger opstår hvor epoker ender. har du oplevet en epoke ende. har du det godt når du bare er med dig selv. synes du din egen fantasi er underholdende. hvad har du sidst købt. hvilken plads har dyr i din verden. kigger du ofte dig selv i spejlet. føler du omsorg for noget der ikke er menneske. kan du huske dine drømme. onanerer du. føler du dig tiltrækkende. ved du hvad kunst er. tænker du nogensinde på hvordan du gerne vil dø. tænker du nogensinde på at få en ny identitet i et andet land – i så fald hvorfor. er dine behov også opskruede. er du god til at mærke hvad du egentlig har brug for. har du brug for tit at blive kløet på ryggen. har du brug for at gå ud at spise. hvor sidder følelsen af sårhed i din krop. har du været i terapi. har du nogensinde været bange for at hjælpe andre. er du bange for terror. hvad mangler du. har du oplevet terror. tænker du på dig selv som gammel. har du børn. vil du gerne have børn. vil du for alt i verden ikke have børn. vågner du tryk. er der nogen du elsker. er der noget du tænker er for sent. er du misundelig på noget. hvordan definerer du protest. er du træt. kan du savne din sofa. har du en sofa. kan du huske hvor du har dine ting fra. kan du huske farver når du er væk fra dem. tager du drikkevand for givet. bruger du ofte metaforer. ved du hvornår din angst evt er rationel. hvor ligger dit ansvar. læser du poesi. hvad er det sidste du har spist. skammer du dig nogensinde over din livsstil. over din krop. kigger du i blade. i aviser. tror du på at den offentlige debat fremmer samfundets tilstand. stoler du på andre. er du selv korrump. rejser du. tænker du på dig selv som rig. synes du at man kan blive for politisk korrekt. misunder du andre for noget fx en bestemt krop, helbred, intelligens, hus, kæreste, evne, ro. kan du lide at være i centrum. læser du horoskoper. bliver du tit forarget. er du nogensinde bitter. tænker du at du har en klar nationalitet. taler du flere sprog. bliver du genert når du skal tale andet end dit/dine modersmål. synger du sammen med andre. synger du ikke. bliver du tit syg. har du influenza. falder du tit i staver. laver du kunst. tænker du på dig selv som kreativ. hvad er kreativ. hvem synes du har lov til at lave kunst. læser du bøger. gør ordet feminisme dig glad. oplever du en fællesskabsfølelse i hverdagen. tænker du på at gå i seng med fremmede mennesker. med venner og bekendte. har du nogensinde overvejet om du var ærlig omkring din seksualitet. hvad vil det sige at være ærlig. tror du man kan lyve overfor sig selv. lyver du tit. stjæler du. synes du det er let at elske. har du en yndlingskunstner. har du et ansvar. ved du med det samme når der er noget du godt kan lide. bliver du tit irriteret. mediterer du. finder du nyt indhold. keder du dig. er du den du siger du er. hvor støder du på modstand. hvem ville du helst være. Hvornår siger du nej. tager du ansvar. kan du bevæge dig frit. har du et pas. har du et gyldigt pas. har du et dansk pas. hvor ville du helst bo. hvad betyder en bolig for dig. hvilket møbel holder du mest af. hvordan ser dit hjem ud. bor du i det samme land som du er født i. er du nogensinde flygtet fra noget. er du flygtet fra en stat. er du flygtet fra en kæreste. flygter du fra hverdagen. føler du dig tilpas. ligner du de andre mennesker omkring dig. taler du ofte med nogen du ikke kender. lader du tvivlen komme dig til gode. føler du dig hjemme. er der noget du skjuler. sover du også uroligt. rejser du meget. hvor tager du hen. har du et standard svar. bruger du det ofte. kommer du også nogen gange til at sige for meget. råber du. græder du også nogen gange i forbindelse med at se tv. går du en lang tur for at falde ned. bager du nag. kan du tale om tingene. fortryder du. er der noget du gerne vil nå. would you rather stay under the covers in the morning. can you remember your dreams. do you want to withdraw from language all together. do you want to grow old. do you suffer from headaches. do you have arguments with people in your head that you don't have in reality. do they get out of control. do you get aggressive. do you get outrageous. do you feel strong. do you feel safe. do you feel loved. do you want to be loved by someone you don't really know. do you know the names of the birds you see. do you have a car. do you have secrets. do you sing out loud when you are alone. can you imagine jumping into cold water. can you imagine striking. can you imagine the need to strike. can you imagine the need to flee. can you imagine blue. can you imagine orange. can you help me. do you fantasize about quitting. can you imagine an elbow. do you go on holidays. did you go on holidays this year. did you go on holidays last year. are you planning a holiday. are you planning a family. are you afraid. do you feel strong. are you curious. are you angry. are you excited. are you sad. have you experienced loss. do you talk to strangers. what do you need to be satisfied. can you sense your knees. hvem gør din nervøs. hvem gør dig rolig. hvor meget tid bruger du på internettet. er der noget på internettet, der kan få dig til at slappe af. hvad kommer du til at tænke på når du hører ordet håb. hvad kommer du til at tænke på når du hører ordet protest. hvad kommer du til at tænke på når du hører ordet minimalisme. kender du arbejdshad. arbejdsmoral. har du nogensinde haft ondt i pjækketarmen. hvad kommer du til at tænke på når du hører ordet forandring. hvad ville gøre din hverdag sjovere. er du god til at være i akavede situationer. synes du verden brænder. har du nogensinde givet op. er dit åndedræt roligt. har du et forbillede. bruger du ofte ordet hysterisk. har du arvet. synes du at patriarkatet lever. blir du irriteret når folk smasker. har du nogensinde følt dig fremmed. har du nogensinde såret nogen med vilje. tænker du på dig selv som neurotisk. tror du på psykoanalyse. kan du finde ud af at sige undskyld. har du nogensinde været tæt på nogen som havde en anden nationalitet end dig. kan du blive provokeret af kunst. har du slået nogen. kunne du godt tænke dig at gøre det. er der nogen liv der er mere værd end andre. tænker du ofte på din barndom. har du nogensinde demonstreret. har du nogensinde haft lyst til at bryde loven af politiske årsager. hvad tænker du om skifergas. hvor mange gange har du forestillet dig din egen begravelse. stoler du på politiet. har du en mening om kongehuset. gad du godt have mere magt. tænker du på dit liv som normalt. tror du kunst er vigtigt for samfundet. ser du dig selv som en del af en større sammenhæng. ber du. er du økonomisk afhængig. tænker du ofte at andre er dumme. skal man have en løsning på et problem for at kunne kritisere det. hvordan har du det med hjerneforskning. føler du dig fanget i deterministisk tankegang. ser du dig selv som en eller flere. længes du også efter flere pronominer. er du plastisk. er du uforbederlig. har du et behov for at blive beundret. bliver du beundret. har du mange evner. har du svært ved at vælge. bliver du sentimental når du drikker for meget rødvin. kan du lide at være fuld. har du nogensinde lyst til at være i trance. tror du egentlig at summen af laster er konstant. tænker du for meget på hvordan du har det. evaluerer du for meget. hvad tror du er godt ved individualisme. går du op i om der er hyggeligt og god stemning i sociale situationer. synes du kunst må være hyggeligt. skal kunst være farligt. er du bange for insekter. spiser du fisk. vitaminpiller. tænker du ofte på CO2 udslip. tænker du på det når du trækker vejret. har du et mantra. har du en rank holdning i ryggen. har du nogensinde haft ønsket at du havde et andet køn. har du klaustrofobi. agorafobi. har du oplevet noget overnaturligt. er du god til at finde rundt i en ny by. har du en høj smertetærskel. kan du godt lide at ordne praktiske ting. føler du dig svigtet. hvad er gentagelse. findes det. har du hørt om den niende planet. kigger du tit på uret. er dit indre ur præcist. har du svært ved at komme op om morgenen. elsker du at sove. er du ofte fraværende. deler du dine tanker. skriver du læserbreve. kan en font irritere dig. føler du en pligt til at elske dig selv. stilles der mange krav til dig. oplever du ofte succes. har du altid råd til at gå til tandlægen.

I nat drømte jeg at luften var giftig. I nat drømte jeg at der var olie i vores skov, i vores svampe og bær. She is watching me combing her hair. Jeg ved noget om at finde en plads sammen med andre og lade som om

bryder sammen. Je

has taken. Tænk, hvis det en dag er mig, du ikke vil genkende. Nogle gange fantaserer jeg om at internettet

udenfor ikke eksisterer også selvom det udenfor er tilstede hele tiden og maser sig på med sine lyde, lugte, billeder. I listen to the time it has taken. Det er til den frem- mede, at vi er bundet; den eller de, vi aldrig har kendt og aldrig har valgt. One does not always stay intact. Hvad er Europa i vores tid. Tænkning som ikke så godt kan høres. Vi må lave en ny plan. I listen to the time it

watching me combing her hair and wondering what I am doing.

e is

svært ved at svare. A gentle routine to break away from when needed, repeated patterns awareness on enjoying practice

Du er et mønstereksemplar

Stedsspecifik musisk performance af Kirsten Astrup fremført til ferniseringen d. 19. marts 2016 i Hodde-Tistrup Hallen, der befinder sig i samme bygningskompleks som Janus Bygningen. Værket vises også som videoinstallation i selve udstillingen.

Teksten nedenfor indgår i både performancen og videoværket og er skrevet som fiktive interviewuddrag.

--

1. Altså jo jeg husker da, hvordan man begyndte at tænke på prekæritet som noget godt, som noget nærmest organisk ik, og det gik vi jo meget op i efterhånden. Der var en lighed mellem ordene risiko og frihed, som fik hverdagen med sin trivialitet og rutine til at føles syntetisk og uvirkelig. Den der døsigede middelklasseaspiration, der gennemvædede alle arbejdsind. Der måtte ske noget. Vi kunne ikke længere stå der på række, synkrone og med drømme på hold; som delelementer i et eller andet større produktionsforetagende. Jeg husker, hvordan man begyndte at tale om det autentiske liv og det meningsfulde arbejde. Ja og så kender du jo historien ik, altså så kom oprøret jo.

Og det skete på mange måder; der var dem, der sådan lidt guerilla-agtigt smækkede med døren, og så var der andre, der – på den lidt underspillede facon – arbejdede helt utroligt langsomt. Og det var ikke så lidt effektivt.

(Griner)

Autonomi autonomi autonomi, ik. Det var jo det revolutionen handlede om. Vi ville selv bestemme over vores egne liv. Den var ikke længere. Det var den ikke.

2. Nå, jo. Jo jo. Men det kan jeg godt fortælle lidt om. Altså, nu er det jo i dag i høj grad der, man finder arbejde ik. Som de her små enmandsforetagender vi alle sammen er blevet til efterhånden, så er det helt enormt vigtigt, at man viser sig, at man fremstår aktiv og interesseret. Ellers bliver man glemt altså.

Men hvordan foregår sådan en aften typisk, spørger du? Der er vel et par andre, man kender lidt eller ved hvem er, og som man sludrer venligt med, inden man begiver sig videre op mod baren for at hente sig et glas vin og en chips. Tit er man bare helt utroligt træt efter en lang arbejdsuge, men det kommer faktisk ofte bag på mig, hvor god jeg er til at snakke med folk, jeg ikke kender. Sådan rigtig god faktisk. Det er en disciplin, man må mestre. Det er vigtigt. Det er det.

3. Der er brug for hele mennesker. Rigtige mennesker. Der er brug for, at du giver dig selv, som menneskelig ressource med hud og hår. Der er brug for dig, for din ærlighed, din kreativitet. Du har ikke længere en arbejdskraft, du er din arbejdskraft.

(Griner)

Om det var det vi mente med meningsfuldt arbejde? Det ved jeg ikke.

4. Jeg arbejder meget om natten ja. Så pausen udgår, det er jeg godt klar over. Det handler vel om, at det er dag på den anden side af kloden. Jeg ligger og vender mig og tænker, at jeg ikke kan tillade mig at sove, mens andre arbejder.

Jeg ved godt, at natten er det her ikke-sted, som gør alting muligt, men det er som, at nat og dag flyder ned i nuet, og at der ikke længere er den store forskel. Nuet bliver til det her altopslugende lavtryk, som når man ser det oppefra, bevæge sig over verden, har form som et gab - et afgrundsdybt gab, fyldt til randen med øjeblikkelighed, fordi det handler om at gøre noget, om at være noget, nu.

5. Du er et mønstereksemplar. Din præstation er værdsat, darling. Der er brug for folk som dig. Du giver så meget af dig selv. Dit engagement er uden sammenligning. Du er et mønstereksemplar. Ja hvabehar!

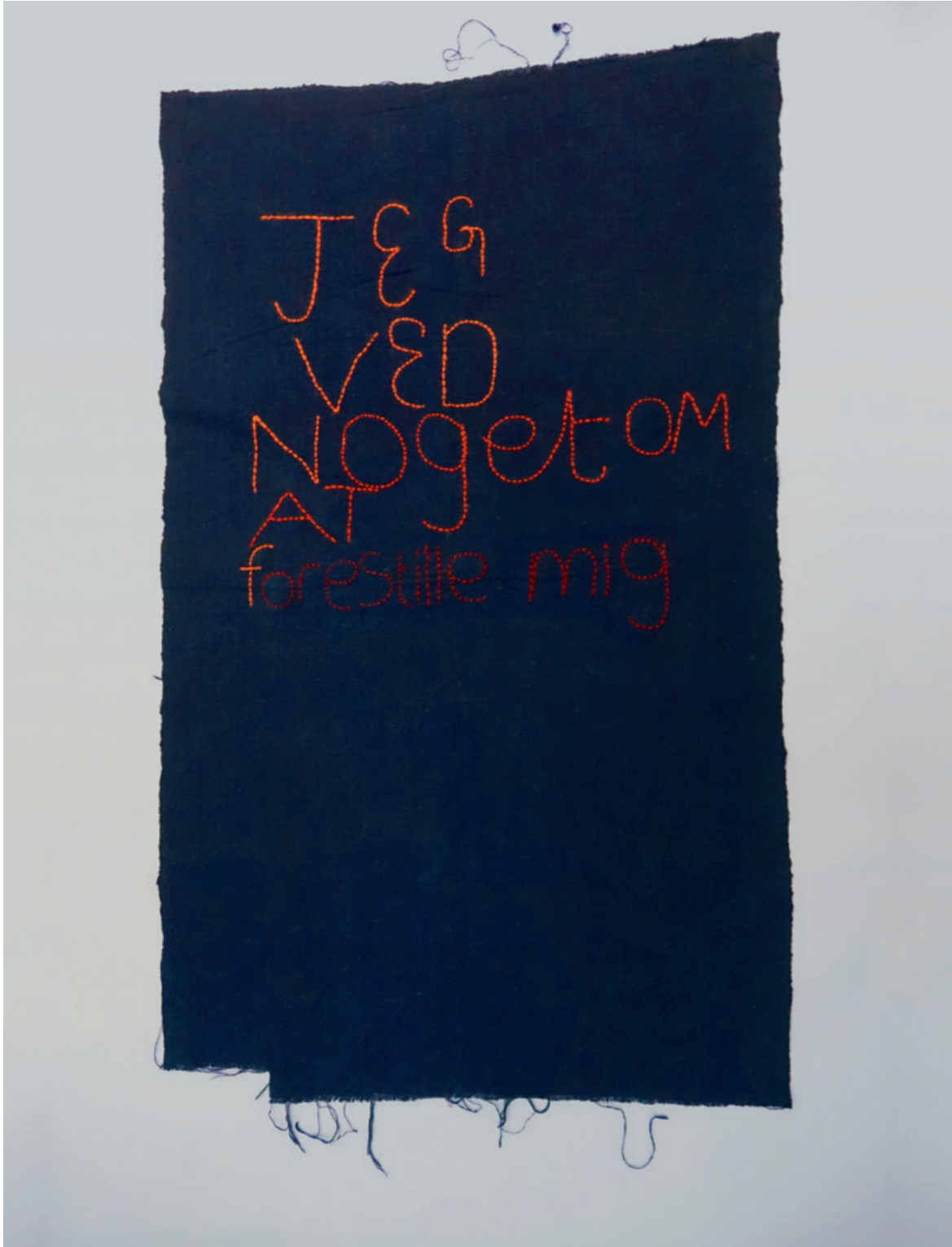
Og sådan gentager det sig. Ja det er ret uhyggeligt altså, men det er ikke så lidt effektivt. Vi bliver jo ved, ik.

--

Tekst af Maria Bordorff.

www.kirstenastrup.com

I'm under the sink again,
head tucked
right back in the far corner
if i adjust my neck first
left a bit
then right
there i can rest a while in the semi dark looking
up at the underside of the steel basin

Judith Butler (f. 1956) er amerikansk filosof. Siden det feministiske og queer-teoretiske hovedværk "Gender Trouble" fra 1990 har hun skrevet sit navn fast som en af vor tids vigtigste politiske tænkere, lita kun indenfor køn- og seksualitet, men også indenfor spørgsmålet om krig, vold og sorg.
 "Krigens Rammer - Hvornår er liv sørgbart?" udkom i 2009 og består af en række essays, der responderer på den nye politiske virkelighed, som opstod efter 11 september. Værket som her præsenteres på dansk er på samme tid konkret samtidsanalyse i filosofisk meditation og aktivtiske partssindlæg.

POLITISKE FORMATIONER

Selvom usikkert liv er et generaliseret vilkår, er det, paradoksalt nok, det vilkår at man er beriget. Med andre ord kan vi sige om alt liv, at det er usikkert, hvilket er det samme som at sige, at livet altid opstår og opretholdes inden for nogle betingelser for liv. Den tidligere diskussion af rammer og normer forsøgte at kaste lys over en dimension af disse betingelser: Det er ikke let for os at genkende liv uden for de rammer, hvori det gives, og disse rammer strukturerer ikke blot, hvordan vi kommer til at kende og identificere liv, men udgør nogle støt-rebetingelser for de selv samme liv. Betingelserne er godt til at

ja, for at blive an dø eller er lægger en for- pligelse af det en, afhængige tutioner og af for, i den for- ygtige (sartin stelser på plads Det, hvor er man være op- livet. Usikkert ikke en indre antropocen- de betingel- eller rettere t der ikke kan opretholden- både er vores stridte etiske

usorgbart liv: liv som det ikke er muligt at sørge over

blive opretholdt, hvilket betyder, at de ikke eksisterer som statiske størrelser, men som reproducerbare, sociale institutioner og relationer. Vi ville ikke have et ansvar for at bevare betingelserne for liv, hvis ikke disse betingelser krævede fornyelse. På samme måde er rammerne underkastede en genagtesammen- sig struktur – de kan kun cirkulere i kraft af deres reproducer- barhed, og præcis den reproducerbarhed indfører en strukturel risiko for selve rammenes identitet. Rammen bryder med sig selv for at reproducere sig selv, og dens reproduktion bliver stedet, hvor et deraf følgende politisk brud er muligt. Således fungerer rammen normativ, men den kan, afhængigt af den specifikke cirkulationsform, rejse tvivl om bestemte normativitetsfelter. Sådanne rammer strukturerer forskellige former for anerkendelse, især i krigstider, men deres grænser og deres kontingens bliver tillige genstand for eksponering og kritisk intervention.

Sådanne rammer er virksomme ved fængsling og tortur, men også i den immigrationspolitik, ifølge hvilken visse liv opfattes som liv, mens andre, på trods af at de tilsynsladende er levende, ikke kan antage sanselige former som sådan. Forskellige former for racisme, iværksat og aktive på perceptionens niveau, har tilføjelighed til at producere ikoniske versioner af befolkninger, som er bemærkelsesværdigt sorgbare, og andre befolkninger, hvis tab ikke udgør noget tab, og som for- bliver usorgbare. Den differentielle distribution af sorgbarhed på vræs af befolkningsgrupper har implikationer for, hvorfor og hvornår vi på en politisk betydningfuld måde er tilbøjelige til at føle affekter som rædsel, skyld, retfærdig sadisme, tab, ligegyldighed. Hvorfor har der især i USA været en moralsk retfærdiggørelse af bestemte former for voldsudøvelse, sam- tidlig med at der enen bliver sørgt højlydt over vold begået mod USA (ikonografien af de døde fra 9/11) eller at denne vold bliver anset for at være umulig at optrænge i sig (hævdelsen af maskulin uigennemtrængelighed inden for statens re- torik)? Hvis vi tager iverens usikkerhed som udgangspunkt, er

* Som f.eks. i Abu Ghraib fangenslet eller i Guantanamo(?)

usikkerhed = politisk fremkaldte vilkår
 usikkerhed som grund- vilkår for liv.

der ikke noget liv, der ikke har behov for husly og mad, ikke noget liv, der ikke er afhængigt af bredere netværk af socialitet og arbejde, ikke noget liv, der transcenderer beskædnelighed og dødelighed.¹⁰ Måske kunne vi så analysere nogle af de militære magters kulturelle forgreninger i disse tider som forsøg på at maksimere usikkerheden for andre, mens den pågældende mags usikkerhed minimeres. Denne differentielle distribution af usikkerhed er på en og samme tid et materiel og perceptuelt spørgsmål, eftersom de mennesker, hvis liv ikke "anses" for at være potentielt sorgbare, er tvunget til at bære en byrde af sult, underbeskæftigelse, juridisk fratagelse af stemmeret, og differential udansethed for vold og død.¹¹ Der ville være svært, hvis ikke umuligt, at afgøre, hvorvidt denne "anselse" – eller mangel på "anselse" – fører til den "materielle virkelighed", eller om den materielle virkelighed fører til den mislykkede anselse, da det virker til, at begge ting indtræffer på én gang, og at den slags perceptuelle kategorier er uundværlige for udformningen af den materielle realitet (hvilket ikke er ensbetydende med, at al materiel kan reduceres til perception, men kun at perceptionen har materielle virkninger).

Usikkerhed og usikkerheder begreber, som krydser hinanden. Liv er per definition usikkert. De kan blive udryddet med vilje eller ved uheld; deres vedvaren er ikke i nogen for- stand garanteret. På sin vis er det et karakteristisk træk ved alt liv, og der gives ingen tænknig af et liv, som ikke er usikkert – undtagen, selvfølgelig, i fantasien, og i militære fantasier især. Politiske systemer, inklusive økonomiske og sociale institutio- ner, er beregnet til at adressere netop de behov, uden hvilke dødelighedsrisikoen forøges. Usikkerhed betegner det poli- tisk fremkaldte vilkår, under hvilket visse befolkninger lider af fejlslagne sociale og økonomiske støttenetværk og bliver diffe- rentielt udsat for beskædnelse, vold og død. Disse befolkninger lever under en forhøjet risiko for sygdom, fattigdom, sult, for- drivelse og for at blive udsat for vold uden beskyttelse. Usik- rethed karakteriserer også den politisk fremkaldte tilstand af

maksimeret usikkerhed for befolkninger, som udsat for tilfæl- dig statsvold ikke har anden valgmulighed end at appellere til den selv samme stat, som de behøver beskyttelse mod. Med andre ord appellerer de til en stat om beskyttelse, men staten er præcis den, som de behøver beskyttelse mod. At blive beskyt- ret af nationalstaten mod vold er at være udsat for den af nati- onalstaten udøvede vold, så at forlade sig på nationalstaten for beskyttelse mod vold er netop at byrde en potentiel vold for en anden. I virkeligheden er der måske kun få alternativer. Selv- følgende udgår al vold ikke fra nationalstaten, men det vil være svært at finde nuværende tilfælde af vold, som ikke har en forbin- delse til denne politiske form.

Denne bog omhandler krigens "rammer" – den selektive opdeling af erfaringer som afgørende for krigsførelse. Sådanne rammer afspejler ikke kun krigens materielle betingelser, men er essentielle for denne materielle virkeligheds perceptu- elt udformede *animus*. Det drejer sig her om flere forskellige rammer: Fotografets ramme, rammesætningen af beslutnin- gen om at gå i krig og rammesætningen af immigrationspro- blemet som en "krig på hjemmefronten", og rammesætning- en af seksual- og feministisk politik i krigens tjeneste. Jeg vil hævde, at ligesom krigens rammer er sat i ramme på bestemte måder for at kontrollere og forstærke affektiviteten i relation til nogle lvs differentielle sorgbarhed, så kommer krigens også til at ram- mesætte debatter om seksual frihed og forskellige måder at tænke multikulturalisme på, emner som i det store hele be- trages som adskilte fra "udenrigspolitik". Seksuelt progressive opfattelser af feministiske rettigheder eller af seksuelle friheder er ikke kun blevet mobiliseret for at retfærdiggøre krige mod befolkninger, der overvejende er muslimske, men også for at argumentere for, at der skal være grænser for immigrationen til Europa fra lande, der overvejende er muslimske. I USA har dette ledt til illegale tilbageholdelser og fængslinger af dem, der "ser ud til" at tilhøre en suspækt etnisk gruppe, selvom retslige bestrebelser på at bekæmpe disse foranstaltninger har

forskellige former for rammer. Efter mulige opfattede vilkårene.

* Mandlige ofre for krigens ubestemte vilkår og mord)

vis sig at være mere og mere succesfulde i de senere år.¹² For eksempel har de, som, især i Europa, accepterer en "dødvand" mellem seksuelle rettigheder og immigrationsrettigheder, undladt at tage højde for, hvordan den igangværende krig har struktureret og spaltet de sociale bevægelses subjekter. At forstå det, der kulturelt set står på spil i en krig "mod islam", efterhånden som denne krig antager en ny form i den ravnemæssige immigrationspolitik, udfordrer venstrefløjen til at tænke hinsides multikulturalismens etablerede rammer og til at konkretisere sine nyere splittelser i lyset af statsvold, krigsførelse og den øgede "juridiske vold" ved landegrænser.

I de senere år er de positioner, som associeres med progressiv seksualpolitik, blevet sat op imod krav om nye immigrationsrettigheder og nye kulturelle forandringer i USA og Europa. Disse formuleringer af modsigelser og dødvandede syns at bero på en ramme, som forsømmer at tænke kritisk over, hvordan indenrigspolitikens vilkår er blevet forrykket og udfordret af krigens større formål. En samtidspolitisk refokusering på statsvoldens illegitime og arbitrære virkninger, der inkluderer de tvungende måder, hvorpå man håndhæver og lader hånt om lovens gyldighed, kan muligvis nyorientere venstrefløjen hinsides de liberale uoverensstemmelser, som den for øjeblikket strander på. En koalition mellem dem, som modsætter sig illegitim tvang og vold, og dem, som bekæmper racisme af enhver art (non-differentiel), ville helt afgjort også implicere en seksualpolitik, som urokkeligt nægter at blive aprioriseret som et forlorent rationale for de nuværende krige. Venstrefløjen er nødt til at blive reformuleret gennem disse rammer i lyset af de nye former for statsvold i særdeleshed de former, som forsøger at suspendere juridiske bånd i suverænitets navn, eller som producerer kvasi-juridiske systemer i den nationale sikkerheds navn. Ofte lægger vi ikke mærke til, at de angiveligt "indenlandske" spørgsmål er modulerede over udenrigspolitiske spørgsmål, og at vores orientering i forhold til begge spørgsmål er baseret på en identisk ramme. Vi sætter

Amerikansk venstrefløj
overfor europæisk venstrefløj

heller ikke altid spørgsmålet ved denne måde at rammesætte opdelingen af indenrigspolitiske og udenrigspolitiske anliggender på. Hvis den slags rammer blev bragt i kritisk kontakt med hinanden, hvilke former for politik ville det da resultere i? Det ville måske give os en måde, hvorpå vi kunne modarbejde mobiliseringen af "progressive" indenrigspolitiske agendae (feminisme, seksualfrihed) til krigs- og anti-immigrationspolitiske formål, ja endda til rationale for seksuel tortur. Det ville være ensbetydende med at tænke seksualpolitik sammen med immigrationspolitik på nye måder, og at undersøge, hvordan befolkningen på differentiel vis udsættes for vilkår, der sætter muligheden for trivsel og vedvaren på spil.

Dette værk bestræber sig på at nyorientere venstrefløjens politik mod en overvejelse over usikkerhed som et eksisterende og perspektivrigt sted for en udveksling mellem koalitioner. For at befolkningsgrupper skal blive sorgbare kræver det ikke, at vi skal kende singulariteten af hver enkelt person, som er udsat for risiko, eller som allerede er i fare. Det indebærer i stedet, at det politiske system er nødt til at forstå usikkerhed som en fælles og delt betingelse, og usikkerhed som den politisk fremkaldte betingelse, hvor den lige udsathed benægtes gennem den radikalt ulige fordeling af rigdom og gennem differentielle måder at udsætte bestemte befolkningsgrupper, defineret ud fra racemæssige og nationale forestillinger, for øget vold. Anerkendelsen af en fælles usikkerhed indfører stærke normative forpligtelser til lighed og indbyder til en mere robust universalisering af rettigheder, som forsøger at tage sig af basale menneskelige behov for mad, husly, og andre betingelser for overlevelse og trivsel. Vi kunne måske fristes til at kalde disse behov for "materielle behov" – og det er de uden tvivl. Men så snart vi indser, at "rammerne", som sådanne behov bekræftes eller benægtes igennem, muliggør krigspraksisser, bliver vi nødt til at konkludere, at krigens rammer er en del af det, som udgør krigens materialitet. Ligesom kroppes "substans" ikke kan fremtræde uden en animerende form, kan

krigens "substans" ikke fremtræde uden en betingende og for-midlende form eller ramme.¹³ Brugen af kameraer, ikke kun i optagelsen eller distributionen af torturbilleder, men som en del af selve bombeparatret, gør det klart, at mediere-præsentationer allerede er blevet en form for militær adfærd.¹⁴ Under de nuværende historiske betingelser er der altså ingen mulighed for at adskille krigens materielle virkelighed fra de repræsentationsregimer, som den opererer igennem og som rationaliserer dens egne operationer. De perceptuelle realiteter, som produceres gennem sådanne rammer, fører ikke helt til krigspolitik, og en sådan politik skaber heller ikke ensidigt rammerne for perception. Perception og politik er ikke andet end to modaliteter af den samme proces, hvorigennem udvalgte befolkningsgruppers ontologiske status bringes i fare og suspenderes. Dette er ikke det samme som "nøgent liv", da de pågældende liv ikke er sat uden for *polis* i en tilstand af radikal udsathed, men netop bundet og begrænset af magtrelationer i en tilstand af tvungen udsathed. Det er ikke tilbageberegningen eller fraværet af loven, som frembringer usikkerhed, men selve effekten af illegitim juridisk tvang i sig selv, eller af udøvelsen af statslig magt befriet fra lovens restriktioner.

Disse refleksioner har også implikationer for tænknin-gen af kroppen, da der ikke er nogen betingelser, som helt kan "løse" problemet med menneskelig usikkerhed. Kroppe bliver til og ophører med at være: Som fysisk vedvarende organismer er de genstand for angreb og sygdomme, som sætter muligheden for at overleve på spil. Dette er nødvendige egenskaber ved enhver krop – den kan ikke "blive" tænkt uden sin endelighed, og den afhænger af det, der er "uden for den selv" for at blive opretholdt – egenskaber, som vedrører det kropslige livs fænomenologiske struktur. At leve er altid at leve et liv,

12. Et engelsk kan maner både betyde sig/anliggende/forhold/spørgsmål og materiel/stoffubstance, dvs. noget, der er vigtigt og betydningsfuldt på den ene side og noget der har en vis materielitet på den anden. Begge dele spiller ind på. Som hun i øvrigt også gør med tiden på en af sine tidligere bøger: *Broken That Matters* (1993). O.s.

teogno ragnaben

(* Hos Spinoza: Strøken/dødt)

som fra starten er i farezonen, og som ret pludseligt kan blive udsat for risici eller udslettet udefra og af grunde, som ikke altid er under ens kontrol.

De fleste positioner, som er afledt af spinozistiske fremstillinger af kropslig vedvaren, understreger kroppens produktive begær¹⁵, men har vi nogensinde set en spinozistisk beskrivelse af kropslig sårbarhed eller tænkt over dens politiske implikationer?¹⁶ *Capitulum* kan blive og bliver undergrøvet af uendeligt mange kilder: Vi er forbundet med andre, ikke kun gennem netværk af libidinøse forbindelser, men også gennem forskellige former for ufrivillig afhængighed og nærhed, som godt kan medføre ambivalente psykiske konsekvenser, inklusive bindinger af aggression og begær (Klein).¹⁶ Dette generative vilkår af usikkerhed og afhængighed bliver ydermere udnyttet og forment i særlige politiske formationer. Selv ikke den største mængde vilje eller velstand kan eliminere risikoen for sygdom og uheld for en levende krop, selvom begge dele kan mobiliseres i sådan en illusions tjeneste. Disse risici er indbygget i selve begrebet om kropsligt liv, i dets endelighed og usikkerhed, hvilket implicerer, at kroppen altid er overladt til forskellige former for socialitet og miljø, der begrænser dens individuelle autonomi. Den fælles betingelse af usikkerhed indebærer, at kroppen er konstitutivt social og afhængig af andre kroppe – et synspunkt, der på forskellige måder bekræftes af både Hobbes og Hegel. Dog er det netop det, at hver krop finder sig selv potentielt truet af andre, der ligeledes per definition er usikre, som resulterer i forskellige former for dominans. Denne gængse hegelianske pointe får en særlig betydning under de aktuelle krigsforhold: Den fælles betingelse af usikkerhed fører ikke til en gensidig anerkendelse, men til en specifik udnyttelse af udvalgte befolkningsgrupper, af liv som ikke helt er liv, som tildeles en rolle som "nedbrydelige" og "usorgbare". Sådanne befolkningsgrupper er "tab-bare", eller kan forspildes, netop fordi de er rammet som allerede tabte eller forspildte; de tildeles rollen som en trussel mod menneskeligt liv,

Men liv som trusel for men-
s.

som vi kender det, snarere end som levende befolkningsgrupper med behov for beskyttelse mod illegitim statsvold, hungersnød, eller pandemier. Når sådanne liv går tabt, er de derfor ikke sorgbare, eftersom tabet af den slags befolkningsgrupper – i den forskruede logik, der rationaliserer deres død – anses for at være nødvendigt for at beskytte "de levendes" liv.

At tage den differentielle distribution af usikkerhed og sorgbarhed i betragtning udgør et alternativ til de modeller for multikulturalisme, der forudsætter nationalstaten som den eneste referenceramme og pluralisme som en adekvat måde at tænke over heterogene sociale subjekter. Selvom visse liberale principper fortsat er særdeles vigtige for denne analyse, inklusive lighed og universalitet, står det klart, at liberale normer, der tager udgangspunkt i en ontologi af særskilte identiteter, ikke kan frembringe den slags analytiske vokabularer, som vi behøver for at tænke over global indbyrdes afhængighed og sammenknyttede magt- og positionsnetværk i samtiden. En del af problemet med det samtidige politiske liv er, at ikke alle tæller som et subjekt. Multikulturalismen har tilbøjelighed til at forudsætte allerede eksisterende fællesskaber, allerede etablerede subjekter, på trods af at det, der er på spil, er fællesskaber, som er ikke rigtig anerkendes som sådanne, subjekter, som er levende, men som endnu ikke betragtes som "liv". Derudover består problemet ikke kun i sameksistens, men i hvordan den politik, der baserer sig på differentielle subjektudannelser inden for samtidige kort over magten, søger a) at mobilisere seksuelt progressive personer imod nye immigranter i et falsk frihedsbegrebs navn, og b) at udnytte køns- og seksuelle minoriteter i rationaliseringen af nylige og nuværende krige.

I den henseende ville en venstreorienteret politik for det første stræbe efter at omfokusere og udvide den politiske kritik af statslig vold, inklusive både krig og de former for legaliseret vold gennem hvilke befolkningsgrupper bliver differentielt fratøvet de grundlæggende ressourcer, der behøves for at minimere usikkerhed. Dette virker bydende nødvendigt i en kontekst

af vaklende velferdsstater og stater, hvor sociale sikkerhedsnet er blevet revet i stykker og nægret chancen for at vokse frem. For det andet ville fokus være mindre på identitetspolitik, eller på den slags interesser og anskuelser, som formuleres på basis af identitetskrav, og mere på usikkerhed og dens differentielle distribution i håb om at der kan dannes nye koalitioner, der er i stand til at overvinde de ovennævnte former for liberale blindgyder. Usikkerhed går på tværs af såvel identitetskategorier som multikulturelle kort, og danner således grundlag for en alliance med fokus på modstand mod statslig vold og dens evne til at producere, udnytte og distribuere usikkerhed med profit og territorialt forsvaret for øje. En sådan alliance ville ikke kræve enighed i alle spørgsmål om begær eller anskuelse eller selvidentifikation. Det ville være en bevægelse, som huser visse former for løbende antagonismer deltagende imellem, idet den værdsætter sådanne vedholdende og animerende forskelle som tegn på og substansen i en radikal demokratisk politik.

Følsom Front

Følsom Front er et queer-feministisk, anti-nationalistisk, anti-kapitalistisk, anti-kernefamilien protestband, som har skrevet, spillet, råbt og følt sig igennem en mængde livekoncerter i København de sidste par år. Ifølge bandets mytologiske tilblivelseshistorie har de siden 1994 spillet under andet navn som queer-feministisk husorkester på Oslobåden. Da Oslobåden skiftede ledelse i 2014 og besluttede at overgå til et mere traditionelt husorkester, vendte Følsom Front tilbage til København sommeren 2014. Her vandt de kønspolitisk melodi grand prix på Christiania to gange og kickstartede dermed en række live-koncerter frem mod udgivelsen af deres første album 'Pust til gløden' i slutningen af 2015.

Følsom Front arbejder imod traditionelle forestillinger om, hvornår man er 'god nok' til at spille på et instrument, og hvad det overhovedet vil sige at kunne spille på et instrument. Det praktiserer de blandt andet ved jævnligt at bytte og inddrage nye instrumenter som de lyster fremfor at dygtiggøre sig i hvert deres instrument. Der er derfor heller ikke nogen front- (eller bag)figur i bandet - men kun en masse figurer ved siden af og rundt om hinanden på scenen.

Følsom Front er i deres tekster både konfronterende mod samfundets strukturer, det Frontale, men følelser er også politiske, og derfor må det følsomme være med i front på vej mod revolutionen. Følsom Front sætter ikke deres lys under en skæppe, og når de synger om arbejdsmarkeds-kritik, smadring af kernefamilienormen, opløsning af politiets undertrykkende magt og en masse andre samfundsmekanismer, som de angriber, så mener de hvert et ord. OBS VIGTIGT: med mindre det er ironisk, så mener de det modsatte. Teksterne er generelt af høj kvalitet, poetiske og med humor.

patterns awareness on enjoying practical chores. Jeg vil leve i en verden hvor jeg aldrig mere skal tisse og skide i drikkevand. Da jeg kom frem føltes mine øjne som skærme og jeg blev forvirret over at

Sometimes, I have this part of me that surfaces
 When the feelings I have feel huge,
 So huge that they feel more fit for the ocean
 More fit for a whale, than a human.
 The Whale is a part of me that comes out.

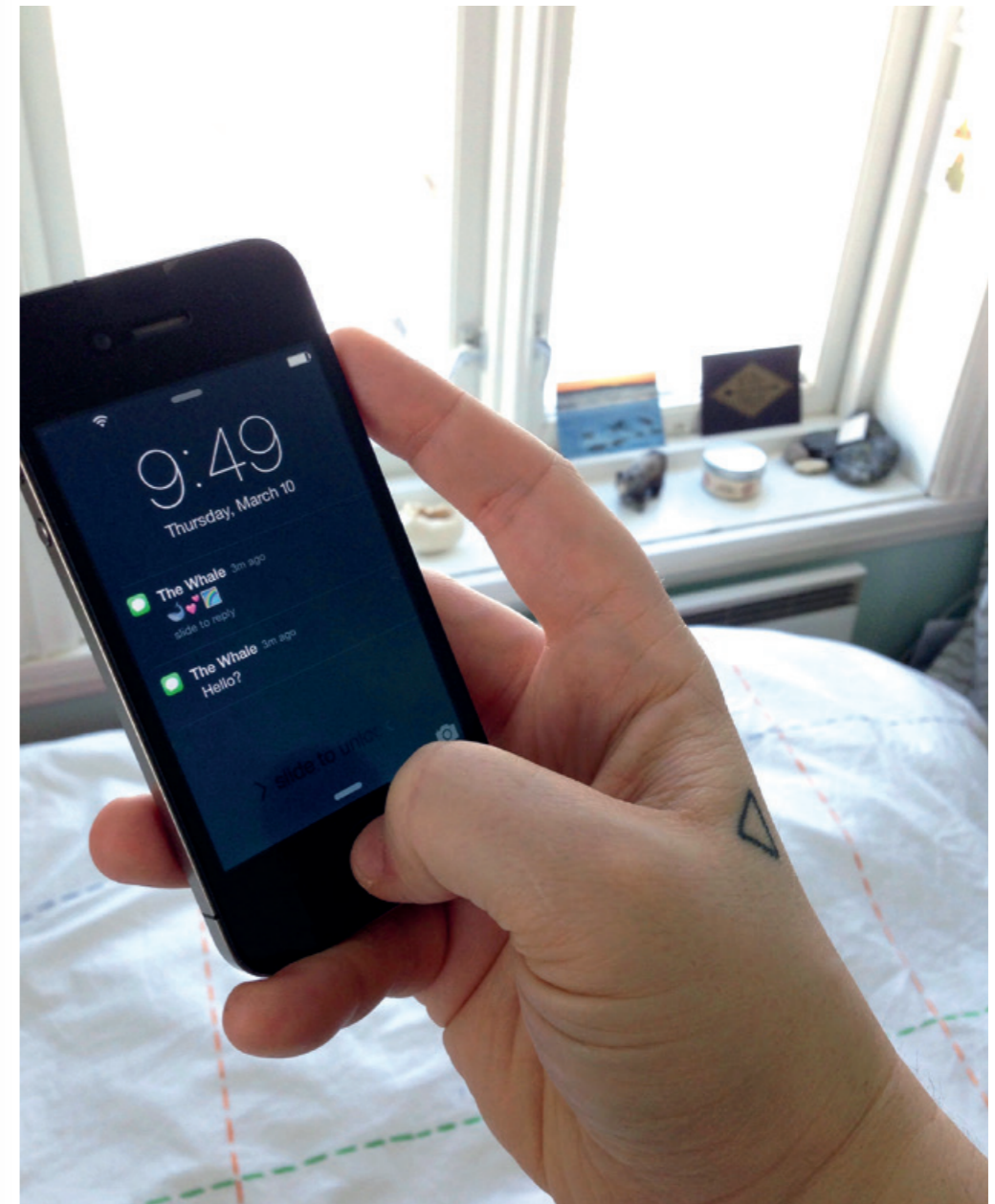
Whale is a very emotional creature
 It has enormous feelings, massive feelings.
 Feelings that feel so big they almost need an entire ocean to breathe in.
 In the sea I have all the space I need.
 Sometimes it's a deep sadness, a melancholy, a feeling of isolation,
 like I'm swimming and diving into the depths of the ocean.
 There I can let my feelings have space, spend hours or days alone.
 But the whale isn't only sad feelings,
 It also feels incredible joy, exuberance, and excitement
 A breaching kind of ecstasy that cannot be contained.

Whales have the incredible ability to call out over great distances
 Some may never even meet but still recognize each other's call.
 Sometimes whales (me) cry for days
 the same song it sounds over and over
 Every other creature near can hear, but they (I) don't call for them

When I was growing up, first coming out as queer,
 Every week in a private office I would go to volunteer
 we would sit and wait for someone to call
 so when they did we would be ready to answer.
 I'm not a counsellor or a therapist but,
 I am queer, I live in this body as queer, I feel queer.
 isolation, especially in a small town, can be overwhelming
 I grew up in one, with no one to tell me the word queer,
 let alone what it would mean if I was.
 active listening - most of us already do this for each other
 a focused listening, empathizing with non-judgement.
 We(I) would be there to answer and listen with love and support
 Though we might never meet.

You may feel or be alone here
 But beyond you is still more
 We are everywhere
 This is my call to you
 I am trying to find you
 You are not alone

det var mennesker jeg stod overfor og ikke billeder eller digital information. Er det dette vi kan forvente. Hvis du er en ulv er jeg en kanarieflugt er vores barn en. Vi er ikke farets vildt vi er forvandlede. Husk på havet. Jeg vil have en statsminister,

der har stået i kø på sygehuset, på Jobcentret og på Borgerservice, som har været igennem den danske asylproces. A quiet room, warmth to live in. Jeg vil have en statsminister, der ikke

Sirkelens ontologi forteller

hierarkier er ikke bærekraftige
hierarkier kolliderer fra bunnen og opp
vertikale maktsystemer er uten balanse
balanse skaper rettferdighet

det finnes ingen over eller under
"Stand up and be counted"

hierarkiet kjeder seg ihjell
rir på karbon slaver for det kan ikke gro aleine
døfoder parasittiske monokulturer
du kjenner de for godt
det er de som vil legge alt øde

sirkelen, rund eller oval
bærer av vertikalitet og horisontalitet
bølgeformer og akser krysser hverandre
skaper sammenhenger, ikke motsetninger

Sáhráhká, Juksáhká, Uksáhká
synger om fortid, nåtid, framtid
Urd Skuld og Verdande

vi begynner og slutter sammen

hársvøpmose vortesvøpmose snutetøffelmose stjernekrøpmose skáldraugmose
prakttraugmose niptraugmose bresotmose svasotmose kadavermose sporemose
svøpjøkelmose faksjøkelmose kragemose sylmose heiskjøggmose knoppskrøemose
strunkkølemose skoddemose bakkøundmose blakkøundmose tannføtmose klump-
vrangmose holtannvrangmose knoppvrangmose storspørvrangmose dynevvang-
mose pørevvangmose kantkøllvvangmose ákerkøllvvangmose småkøllvvang-
mose kølekøllvvangmose klokkevvangmose sipevvangmose havvvangmose blod-
vvangmose grønnsko morknemose kjempetjørmose snerpstjørmose kildestjø-
nemose oddsåtemose torvsåtemose fjøllgittermose hattfaksmose skortemyggmose
tundramyggmose havmose aksmose

The Money Song

Melodi:
Euphoria

How,
How come the money suddenly exist? ¹
Today,
Today it's value no one will dismiss ²
Made
by evolution such as claimed by Smith? ³
No way,
'cause Barter's nothing but a useful myth! ⁴

The coins and cash
have gained their value not by chance ⁵
the taxes nation states demand ⁶
have made it u-u-u-u-u-u-up

Economy
Forever, 'til the end of time
now wait a sec I must deny
It's going u-u-u-u-u-u-up

His-to-ry
as told by liberal economists ⁷
teach us how
exchange is always done to make profit ⁸
When it became rather unhandy
to trade a clay pot for a cow
well, someone invented the money
the problem is that was not how... ⁹

The coins and cash
have gained their value not by chance
the taxes nation states demand
have made it u-u-u-u-u-u-up

Economy
Forever, 'til the end of time
now wait a sec I must deny
It's going u-u-u-u-u-u-up

There is no,
there is no neutral standard of exchange ¹⁰
credit trust
it takes an institution to sustain ¹¹
there's nothing divine in the market
no hand that is invisible
investment and accumulation
it's not a fucking magic spell! ¹²

The coins and cash
have gained their value not by chance
the taxes nation states demand
have made it u-u-u-u-u-u-up

Economy
Forever, 'til the end of time
now wait a sec I must deny
It's going u-u-u-u-u-u-up

tøtes mine øjne som skærme og jeg blev forvirret over at det var mennesker jeg stod overfor og ikke billeder eller digital information. Er det dette vi kan forvente. Hvis du er en ulv er jeg en kanarie! Ulv er vores barn en. Vi er ikke fare vil vi er for-

- 1 Hvor kommer i fra – I krøllede lapper i lommen, I sort-hvide cifre på min netbank? De sværeste ting at tænke over er dem, vi er mest intimt forbundne med. Kærligheden og pengene? Kan jeg skille jer ud fra min krop, hvis jeg ved hvor I kommer fra – hvad I vil mig?
- 2 Kredit kommer af det græske ord "at tro". Vi tror alle sammen på jer, vi tror på jeres evne til at transformere jer til materiale, vi tror på, at vores banklån vil formere sig med renter. Og vi tror også på, at alle andre også tror på jer.
- 3 Da Adam Smith udgav Nationernes Velstand i 1776, var filosofi og økonomi ikke adskilt som forskellige videnskaber. Næsten hundrede år før, havde Newton beskrevet Gud som Den Store Urmager, der havde indrettet universet som en sindrig fysisk mekanisme, der skulle give de bedste betingelser for menneskeligt liv. Derefter lænede Gud sig tilbage og observerede verden skride fremad. I tråd med dette verdenssyn forklarede Smith i Theory of Moral Sentiments, hvordan det Guddommelige Forsyn, har givet mennesket en naturlig stræben efter at opfylde egeninteresse. Smith stiller det berømte økonomiske spørgsmål "hvordan får du din aftensmad?" - Og han svarer selv: Bonden høster, mølleren maler, slagteren slagter, alle sælger, og alle gør det for at opfylde deres naturlige egeninteresse; de tjener penge på det. Denne menneskelige mekanisme skaber uundgåeligt et marked, der – som guidet af en usynlig hånd – agerer til alles bedste, sørger for at vi får aftensmad.
Er det sådan, I er endt hos mig? Et guddommeligt forsyn har raffineret menneskelig interaktion, frem til dette refinede stadie af anonym digital transaktion?
I Nationernes Velstand beskriver Smith hvordan primitive samfund først byttede fysiske varer, f.eks. tyve liter mælk for et par sko. Det blev naturligvis lidt upraktisk i længden, og -voilà! - pengene blev opfundet for at repræsentere den værdi, man skyldte hinanden.
- 4 Men var jeres vej fra lerpotte til likvider så enkel? Andre mænd med hang til at skrive om økonomi, er ikke så sikre. I bogen Gode Penge skriver Ole Bjerg, at "Ingen historiske eller antropologiske undersøgelser har kunnet bekræfte, at penge er opstået ud af ren bytteøkonomi." David Graebers gennemgår i sin bog Debt – the first 5000 years en stribe antropologiske eksempler. Han viser hvordan en handel, hvor bestemte varer byttes lige over mod andre, muligvis har fundet sted mellem grupper af mennesker, der ikke har haft nogen vedvarende social kontakt. Men det man i langt højre grad ser, når man studerer menneskers udveksling af objekter gennem tiderne, er en mangfoldighed af former for både dele- og kredit-økonomi, afhængig af alle mulige sociale normer og traditioner. Adam Smith boede størstedelen af sit liv sammen med sin mor. Da han blev funktionær ved toldvæsenet i Edinburgh, flyttede hans mor med ham. Hun tilberedte hans aftensmad. Hvorfor, ved jeg ikke.
- 5 Hvad med de steder og tider hvor I ikke fandtes? Lå I og sov i menneskets natur, ventede på at vågne i materialiseret form? Et punkt på jeres vej til min pung, min bankkonto, mit sind er Madagaskar 1901:
- 6 Det første den franske general Gallieni gjorde, da Madagaskar var erobret, var at printe penge. Han indførte en skat

pr. person, der skulle betales i hans egne, ny-udstedte, madagaskiske francs. Pengene til skatten fik folk fat i ved at sælge en del af årets rishøst. Når forrådet senere på året slap op, inden næste rishøst var i hus, kunne man købe ris tilbage ved at sætte sig i gæld eller tage arbejde i byerne og på kolonimagtens plantager.

Det er én ud af mangfoldige historier om kolonimagternes kreative måder at trække arbejdskraft ud af de underlagte befolkninger. Men det fortæller mig også noget om jer – sære metalskiver i lommerne – jeres natur (eller mangel på samme)? Af kolonimagtens interne strategiske dokumenter fremgår det, at det var vigtigt at sørge for, at bønderne havde et lille overskud af penge så de kunne vænnes til små luksusgenstande, læbestift, parasoller eller kager fra de kinesiske butikker. Det var afgørende, at de udviklede nye vaner og en ny smag. Skatten, som Gallieni indførte, kaldtes for Educational Tax - den skulle "lære de indfødte værdien af at arbejde."

Det fortæller historien om et marked og en økonomi, der ikke opstår spontant mellem frie og lige handlende parter, men som en aktiv, statslig strategi. En måde at underlægge sig territorium gennem markedet.

- 7 På de første sider af de grundbøger i økonomisk teori, de studerende på CBS (Copenhagen Business School) læser i dag, finder vi historien om den besværlige byttehandel og den naturlige overgang til pengeøkonomien. På de næste sider finder vi teorierne om, at markedet opstår spontant og klarer sig bedst uden indblanding fra staten.
- 8 Historien om jer leder mig i cirkler; jeg må tilbage til Smith: For at etablere økonomien som videnskab, havde han brug for kalkulerbare faktorer, der levede op til tidsåndens rationelle ideal. Ideen om at mennesket ifølge sin natur altid vil forsøge at få mest muligt i bytte, opnå mest mulig egen nytte, kunne rense feltet for mudrede elementer af menneskelige opførelse som passion, krig, mystik, slægtskab...
- 9 Se note 3 & 4
- 10 I blev så ens og naturaliserede. Så glatte i jeres udtryk at man kunne tænke, I ikke var andet end en tom skal for værdi. Et praktisk og neutralt redskab for udveksling over tid. Er der forskel på 100 kroner og 100 kroner? Der er i hvert fald forskel på, hvor I kommer fra: De fysiske penge trykkes af nationalbanken, de elektroniske penge skabes af banker. Skabes ja – bare sådan skrives frem af den blanke skærm: Når en bank laver et udlån på 200.000 kr., tilføres økonomien 200.000 kr. Banken har skabt penge. Til sig selv.
- 11 Da banker fik dette privilegium, mens de elektroniske penge stadig kun udgjorde en lille del af den samlede økonomi. Sådan er det ikke mere, og udviklingen går mod endnu flere elektroniske penge. I 1991 var den samlede pengemængde i Danmark på ca. 208,2 mia. kr., hvoraf 22,5 mia var fysiske penge. I 2013 var der 863 mia. kroner i omløb i Danmark hvoraf 53,6 mia. var sedler og mønter. Bankerne bestemmer til hvem og til hvad I skabes.
- 12 Men et eller andet magisk er på færde. I findes i min verden, i min interaktion med andre mennesker, i mit følelsesliv, men I forbliver mystiske for mig.

Knowledge is a new world quantity: I know the cow down to its molecular makeup, its development back to the primordial, and its future as an engineered species. Use-value is an old world quantity: the cow serves a purpose and may be manipulated, but her history, future, and present consciousness are not fully controlled. She has a use but is not known. I can bring her out to the field, into the sunlight, but what she is behind those eyes, I can't say. Behind the eyes is an extra magical thing that remains unknown.

We live in a world in which everything has been laid out for picking and prodding, in which all can supposedly be understood. Rather than opposing this to an invented past of innocent brutal non-knowledge, I'd rather say this: we live in a world that is more innocent than it was before, frozen in pre-adolescent arrogance. We don't know any more than we ever did, but our access to the true difference of others has been blocked by our virtual structures. I am perpetually sheltered from the elusive.

I can approach the elusive in your work. It does what the elusive does, which is avoid my gaze. As humans, we offer fractions of ourselves to other humans while we keep the lion's share for ourselves, because we cannot help ourselves. Emotional depths are contained in turned backs, half-seen profiles, glances from the corner of the eye.

Sincerely Yours,
Jen Liu

26/2-16 姓名 Mia Isabel Edelgart

主诉 妊娠17周 胸闷 呼吸困难 应激时加重。

曾患有儿童哮喘， 间歇性用药。

印象 紧张型哮喘 诱因不明， 无胸廓改变， 无呼吸道合并症状

临床实验检测、肺活量下降。

治疗 宣肺平喘

安神补肾

调整神经及免疫系统

Still fra: In This World (2002),
instrueret af Michael Winterbottom.
Produktion: Storbritannien.

Still fra: Eden Is West (2009),
instrueret af Costa-Gavras.
Produktion: Frankrig, Grækenland.

Still fra: Eden Is West (2009),
instrueret af Costa-Gavras.
Produktion: Frankrig, Grækenland.

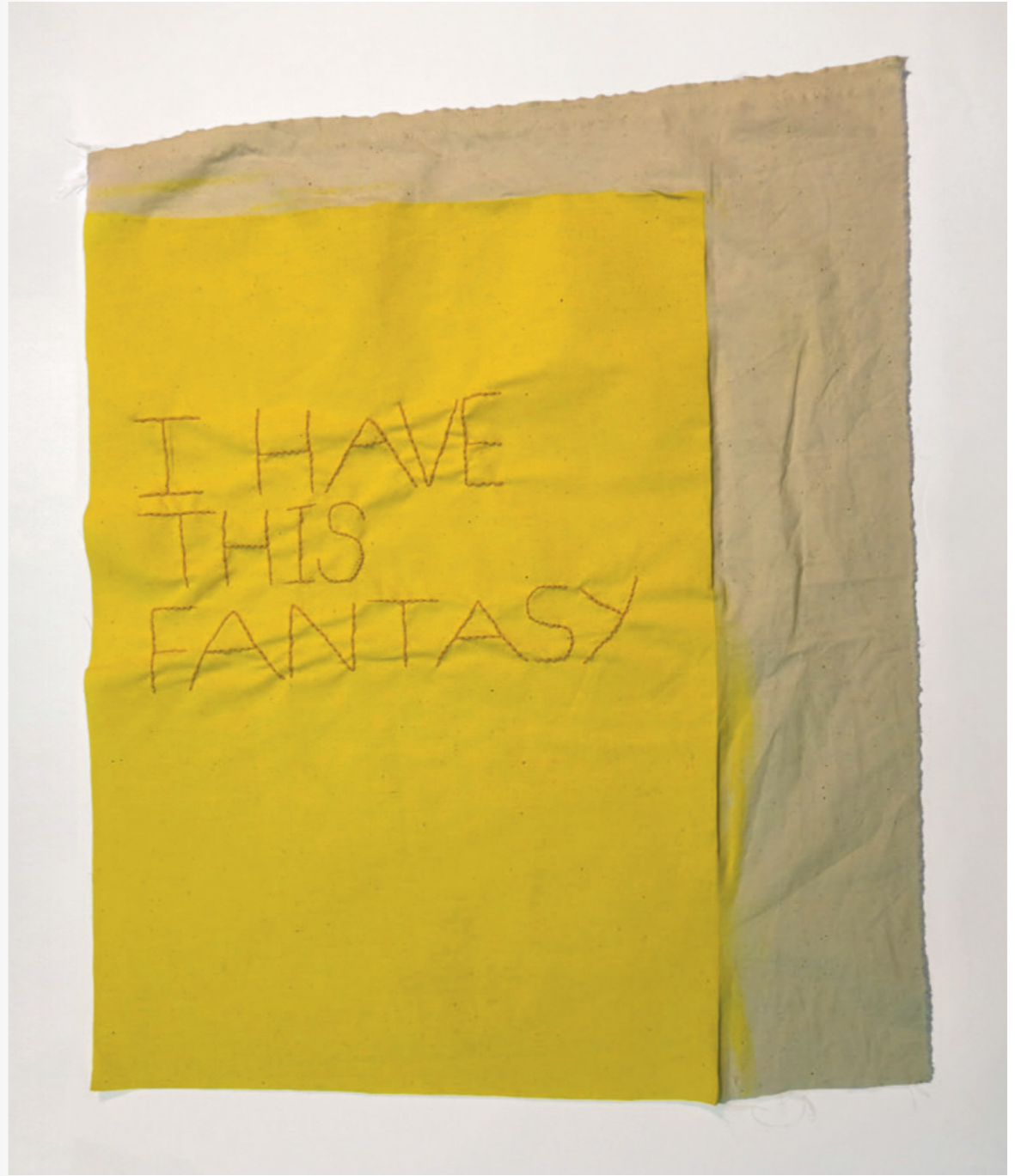

Still fra: Journeys of Hope (1990),
instrueret af Xavier Koller.
Produktion: Schweiz, Tyrkiet, Storbritannien.

combing her hair. Grænseområderne er statens hud. We will invent a new one. I nat drømte jeg at luften var giftig. I nat drømte jeg at der var olie i vores skov, i vores svampe og bær. She is watching me combing her hair. Jeg ved noget om at finde

en plads sammen med andre og lade som om et udenfor ikke eksisterer også selvom det udenfor er tilstede hele tiden og maser sig på med sine lyde, lugte, billeder. I listen to the time it has taken.

Tidss

- 4 **Fællestekst**
- 6 **Fællestekst**
- 9 **Deirdre Johanna Humphrys**
Kollapsbar -hed, Håndsyet broderi
- 10 **Kirsten Astrup**
Portrætfoto af karakteren fra performance/videoværket *Du er et mønstereksemplar*. Foto Maria Bordorff
- 12 **Maria Bordorff**
Du er et mønstereksemplar (skrevet til Kirsten Astrups performance/videoværk *Du er et mønstereksemplar*)
- 13 **Kirsten Astrup**
Videostill fra performance/videoværket *Du er et mønstereksemplar*. Foto Vebjørn Guttormsgaard Møllberg
- 14 **Deirdre Johanna Humphrys**
Jeg ved noget om at forestille mig, Håndsyet broderi
- 15 **Deirdre Johanna Humphrys**
Uden titel
- 16 **Selini Halvadaki**
Uddrag: Judith Butler, *Krigens Rammer – Hvornår er livet sorgbart?* Oversat fra engelsk efter *Frames of War – When is life grievable?* London: Verso Books, 2009. Udgivet på dansk i 2015 af Arena. Oversættelse: Iben Engelhardt Andersen og Mikkel Krause Frantzen
- 22 **Maja Moesgaard**
Tuschtegning
- 24 **Følsom Front**
Fanplakat. Layout Maja Moesgaard
- 25 **Deirdre Johanna Humphrys**
i nat kan jeg huske Det hele, Håndsyet broderi
- 26 **Calder Harben**
Found photo of Migaloo (the white humpback whale), with photo construction
- 28 **Calder Harben**
I have this part of me
- 29 **Calder Harben**
Texting with the whale
- 31 **Elin Mar Øyen Vister**
Manifest
- 32 **Hannah Anbert**
Detaljer af installationen *Til sakralt arbejde*. Foto Hannah Anbert
- 35 **Hannah Anbert**
The Money Song
- 39 **Deirdre Johanna Humphrys**
JEG ER VED AT BRÆKKE MIG, Håndsyet broderi
- 40 **Ninna Poulsen**
Citat af: Jen Liu, "A letter to Marisa Merz" til kunstmagasinet *Persona Issue 2*, redigeret af Melissa Gordon og Marina Vishmidt, Berlin: Archive Books, 2013
- 41 **Ninna Poulsen**
Foto af en ko, som Maja gik tur med i Bergen i sommers. Foto Maja Moesgaard
- 42 **Mia Isabel Edelgart**
Kanarieflugt
- 43 **Mia Isabel Edelgart**
Lægejournal
- 44 **Selini Halvadaki**
Videostills
- 47 **Deirdre Johanna Humphrys**
I HAVE THIS FANTASY, Håndsyet broderi
- Fællestekst, som løber gennem hele kataloget**
Med citater og omskrivelser fra:
I want a president... af Zoe Leonard, 1992
Judith Butler, *Krigens Rammer – Hvornår er livet sorgbart?* Oversat fra engelsk efter *Frames of War – When is life grievable?* London: Verso Books, 2009. Udgivet på dansk i 2015 af Arena. Oversættelse: Iben Engelhardt Andersen og Mikkel Krause Frantzen.
Jen Liu, "A letter to Marisa Merz" til kunstmagasinet *Persona Issue 2*, redigeret af Melissa Gordon og Marina Vishmidt, Berlin: Archive Books, 2013.
Juliana Spahr, *The Transformation*, Berkeley, California: (atelos), 2007.